

Posamezne številke:
Navadne Din 1.—
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 13. uri z
dnevno naslednjega dne ter stane
mesečno po št. D 12.50, za ino-
zemske D 20.50, dostavljen na dom
D 14.—, na izkazuje D 12.50,
inzerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

LABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1.—
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, L. nad-
stropje. Telefon intarurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — Št. 515 poštnošte-
vni račun št. 11.757.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, petek 6. aprila 1923.

Številka: 77

Amputacija?

Maribor, 5. aprila.

Beograjski listi so te dni objavili več člankov o amputaciji. Nekatere pokrajine niso zadovoljne, torej: odžagajmo jih! Če hočejo popolno neodvisnost, naj jo imajo; nam — Srbom — bo lahko brez njih. Ob istem času so se zagrebški in slovenski (klerikalni) listi na dolgo in široko razpisali o federaciji, ki se je izvalila iz jajca »pokrajinske avtonomije«. Stvar je popolnoma naravna: Če se postavimo na plemensko stališče in smoteno zmetujemo vse, kar nas združuje, to pa, kar nas razdružuje, pretrgavamo ad absurdum, tedaj moramo po neovrtni logiki stvari dospeti v slepo ulico, iz katere res ni drugega izhoda, kakor da to državo razderemo. Kdor postavlja plem nad državo, mora res postati nasprotnik sedanje države, v kateri so plemena ali popolnoma enakopravna, tako, da je za državo vseeno, kateremu plemenu posamezni državljani pripada, ali pa se najmočnejše plemo polasti hegemonije, nadvlade. Znano je, da je ti dve možnosti predvideval že pokojni dr. Krek. Državna politika v Jugoslaviji (in že prej v emigraciji) se res suče okoli teh dveh točk. Plemena, ki so bila tisočletja ločena in ki niti nimajo skupne narodne kulture, je izredno težko združiti v moderno državo. Država je v današnji dobi predvsem nositelj socialnih in gospodarskih nalog in šele v drugi vrsti predstavitelj plemenske individualnosti. Če so širše vrste posameznih plemen prepojene s plemenskim pojmovanjem države, je pač težko spraviti njihove težnje v sklad z državnimi težnjami, ki v državi raznih plemen ne morejo biti istovetne s plemenskimi. Ob nastanku nove države je trenutno navdušenje zbrisalo plemenske težnje; želelo se je, da skupna narodna ideja — Jugoslovanstvo — zmaga pri vsaki črti. Kmalu pa se je začel pojavljati stari separatizem, ki se je na hrvatski strani razvijal v protidržavno smer (Radić in frankovci), v Sloveniji in v avtonomistično (klerikalci), v Srbiji in med Srbi sploh pa v hegemonistično smer. Da so se iz tega gibanja razvile ostro ločene plemenske skupine, so bila potrebna 4 leta političnih izkušenj. Vse je šlo svojo pot. Radić, ki je dobil pri volitvah v ustavodajno skupščino čez 50 glasov, ni hotel priznati države, ni hotel v parlament. To je na srbski strani vzbudilo nejevoljo. Povsem razumljivo. Še več: namesto da bi se bil obrnil k Srbom kakor brat k bratu, je pošiljal tujim državam »memorandume« ter sramotil parlament in vlado. — Dr. Korošec se je boril za slovensko avtonomijo, doma pa je najnesramnejše rovaril proti Srbom in agitiral za svojo stranko s »natočevanji«, da hočejo Srbi Slovence »porabiti« in »popravoslaviti«. Tega nobeden resen Srb ni hotel, toda g. Korošec je s to vado lovil nezadovoljnost, ki jih je bilo in je še danes v vsaki državi dovolj.

Ne bomo ponavljali nadaljnjih dogodkov, dasi je pri nas treba neprestano osveževati važna politična dejstva, ker jih ljudje prehitro pozabljajo. Druge volitve v Jugoslaviji so se vršile v znamenju plemenskih gesel in so prinesle zmago plemenskim strankam. Radićeva sramotna politika je podnetila in razpihala tudi srbski separatizem. Demokratika stranka kot nositeljica čistega unitarizma, pravega Jugoslovanstva, je storila vse, kar je bilo mogoče, da izolira požar plemenskih strasti. Držala je v kahu radikale, med katerimi je mnogo razprtih velesrbov in načelnih hegemonistov. Hoteli rešiti državni interes pred plemensko bojevitostjo, je delala kompromise, ki so ji nedvomno škodovali. Nekateri pjeni voditelji so se udeležili

Radikalci iščejo demokrate.

Radikalno spreobrnjenje. — Še vedno glasovi o volilni vladi. — Poslanec dr. Peleš »poroča«.

Zagreb, 5. aprila. (Izv.) »Novosti« poročajo iz Beograda: V radikalnih krogih se vedno bolj naglašja potreba koalicije med radikalcem in demokrati. V dobropoučenih krogih se zatrjuje, da čaka Pašić samo še na sejo demokratskega kluba, na kar namerava povabiti predsednika demokratske stranke na sestanku, na katerem bi razpravljalo o sestavi radikalno-demokratske koalicije. Zlasti naglašajo to oni radikalni krogi, ki so se svojčas z vso vnemo zavzemali za homogeno radikalno vlado.

Sirijsko pa se tudi glasovi o samoradikalni volilni vladi, ki jih najbrž trosijo nepomirljivi radikali. O tem pišejo »Novosti«: V slučaju novih volitev, ki jih

bodo vodili zopet radikaleci, se bo sedanjí radikalni kabinet popolnoma rekonstruiral. V vlado bodo vstopile mlajše moči, pred vsem dr. Boža Maksimović, ki je bil izvoljen na Pašičevi listi v Beogradu. On postane poslanec, če Pašić odloži svoj beograjski mandat. Vujčić bi izstopil iz vlade, ker stranka z njegovim delom za časa volitev ni zadovoljna. Na njegovo mesto bi vstopil Lazar Marković.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Včeraj je dospel semkaj radikalni poslanec dr. Peleš. Včeraj pred in popoldne se je mudil pri ministrskem predsedniku Pašiću, kateremu je poročal o položaju na Hrvatskem.

Radićev blok čaka.

Izjave dr. Mačka. — »Ključ ima v rokah g. Pašić«.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) »Tribuna« objavlja izjave podpredsednika HRSS, dr. Mačka, katere je podal njenemu so-trudniku v Zagrebu. Med drugim je izjavil dr. Maček: Mi še vedno zavzemamo naše dosedanje stališče, t. j., da počakamo na nadaljni razvoj položaja, ker brez radikalcev ne moremo ničesar sklepati. Ključ ima sedaj v rokah g. Pašić in od njega je odvisno, kako stališče bo zavzel. Mi smo za sporazum ter bomo tudi vse storili, da se sporazum doseže. Kar se tiče sodelovanja v parlamentu, bomo šli na vsak način v Beograd. Odvisno je le še od taktike, ali gredo vsi naši poslanci ali samo en del. (Tu menda misli dr. Korošec. Op. ur.) Mi čakamo na skle-

pe radikalnega kluba. Šele, ko nam bo znano, kaj so sklenili radikaleci, bomo sklicali veliko zborovanje, na katerem bomo določili in usmerili naše nadaljne korake. Če bodo radikaleci nadaljevali svojo dosedanje politiko, se bomo obrnili na demokrate. Če pa bomo tudi tam našli na odklonilno stališče, potem je jasno, da Srbi ne žele z nami sporazuma. Potem bomo pa sklepali o nadaljnjih korakih, ki jih bomo podvzeli. Eno pa je že danes gotovo: Nikdar ne bomo dopustili, da bi radikaleci še nadalje vladali. Šli bomo v Beograd, da jih vržemo z vlade, nakar bomo v novih volitvah iskali izhoda iz te situacije.

Mussolini vabi v Rim.

Sestanek z gg. Pašićem in dr. Benešem v Rimu.

Rim, 5. aprila. (Izv.) Beograjski listi poročajo, da je Mussolini povabil jugoslovanskega ministrskega predsednika Pašića in češkoslov. zunanjega ministra dr. Beneša na razgovore v Rim. Oba sta povabila sprejela ter se bosta osebno udeležila razgovorov, ki se bodo vršili

koncem aprila v Rimu. (Italijo namreč skrbi ustanovitev srednjeevropske gospodarske antante — brez Italije! Op. u.)

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Včeraj popoldne je bil zunanji minister v avdienci pri kralju, kateremu je poročal obširno o zunanjem in notranjem položaju.

Iz avstroogrškega zlatnega zaklada dobimo še 22 milijonov zlatih kron?

Beograd, 4. aprila. (Izv.) Danes popoldne bo ravnatelj Narodne banke poročal finančnemu ministru o svojem potovanju na Dunaj o priliki likvidacije avstroogrškega zlatnega zaklada. Izgleda namreč, da dobimo razen že sprejetih 32 milijonov še 22 milijonov zlatih kron.

Zavržen odgovor moskovske vlade.

London, 4. aprila. (Izv.) Moskovska vlada je odgovorila na angleško protestno noto radi obsodbe škofa Cieplaka in ostalih 13 duhovnikov, v takem tonu, da je angleški poslanik odgovor moskovski vladi vrnil ter v priloženem pismu izjavil da odgovora v taki obliki ne more sprejeti, ker moskovska vlada dvomi nad odkritosrčnostjo angleške vlade ter se v podkrepitvi svojih obdolžitev sklicuje na izjave neznanih irskih revolucionarcev.

Velike borzne sleparije v Budimpešti.

Budimpešta, 5. aprila. (Izv.) Proti borzno-komisijijski trdki Goldschmid & Schönberg je sprejela poltvoja več ovad radi nepravilnega postopanja z vrednostnimi papirji. Trdka je proglasila, da je insolventna. Pasiva znaša 150 milijonov. Šef trdke Goldschmid je z ženo sinoci pobegnil iz Budimpešte. Po noči je nek moč istega imena izvršil samomor in leži nezavesten v bolnici. Ni še dognano, ali je indolent ali s pobeglim Goldschmidom.

Konferenca Komunistične stranke v Moskvi.

Moskva, 4. aprila. (Izv.) Na konferenci komunistične stranke je izjavil Kamenjev, da mora biti glavni cilj eksekutivnega odbora združitve delavcev s kmeti. Na to se mora zlasti ozirati tudi davčna politika, ki mora stremeti tudi za tem, da pridobi zunanji trg za izvoz ruskega žita. V vprašanju industrijske organizacije je zastopal Kamenjev stališče tesnega sodelovanja z gospodarskimi organizacijami stranke. Povljarjal je, da bo treba paziti tudi na nacionalna vprašanja ter se z ozirom nato, da tvori 60% ruskega prebivalstva neruski narod, izogibati vsesrski ideji. Izrazil je upanje, da bo že prihodnji kongres veličastna manifestacija in brezprimeren vzgled komunistične sloge.

Velika stavka v Angliji.

London, 4. aprila. (Izv.) Danes je izbruhnila v Rondaški dolini stavka rudarjev, s katero so že dalje časa grozili. Stavkujočim so se pridružili tudi poljedelski in drugi organizirani delavci. — Vsega stavka v tem delu doslej nad 46.000 moč.

BORZA.

Curil, 5. aprila. (Izv.) Predborza. Pariz 35.30, Beograd 5.40, London 25.37, Berlin 0.0258, Praga 16.125, Milan 27.12, Newyork 543.—, Dunaj 00.0765, žig. krone 0.0078, Budimpešta 0.1225, Varšava 0.0130, Sofija 4.15.

Kongresa intelektualnih delavcev v Zagrebu, s čimer so se nesmrtno zamerili velesrbskemu krilu v radikalni stranki, ki je potem na intrigantski način odpovedalo koalicijo z demokrati.

V volilnem boju je sredina, spajajoča plemena in odvajajoča nasprotja med njimi, izgubila svojo moč. Sedaj imamo v Zagrebu federalistični blok, v Beogradu pa srbski blok, iz katerega se slišijo — hvala Bogu redki — glasovi o odžaganju slovenske in hrvatske veje.

Beograjska »Politika« piše: Kakor hitro so se Hrvati začeli vpraševati, ali ni morda vsled ustave, na kateri sloni njeedinjenje, hrvatsko prišlo v nevarnost, mora biti tudi Srbom dovoljeno vprašati se: ali ne bo srbstvo ogroženo od nove ustave? Če je današnja ustava srbska, tedaj bo jutrišnja hrvatsko-slovenska. Če si Hrvati hočejo zaščititi integralno jedinstvo, zakaj bi ga ne smeli Srbi? Če se Hrvati zlivajo v eno stranko, zakaj bi tudi Srbi ne osnovali srbskega bloka? Če se Hrvati ne vprašujejo, ali gre za državo, marveč le, ali gre za hrvatsko — zakaj bi se Srbi vpraševali najprej za državo in ne za srbstvo?

Federalistom so glavno zgodovinske meje. Hrvatske zgodovinske meje pa presekajo čisto srbsko ozemlje, zajamejo mnogo Srbov, ki so zmerom gledali v Srbijo in katerih Srbija ne more zapustiti. Če bi se izvedla federacija po Radić-Koroščevem načrtu, bi Hrvati zatirali Srbe, zato pa bi jih moral nova Srbija že pred »federacijo« zaščititi. Odtod nesrečna misel amputacije.

Srbsko plemensko stališče je tako logično, kakor hrvatsko plemensko stališče. S kako pravico smejo Hrvati v dobi narodne samoodločbe okupirati kraje, kjer živi srbsko plemo? Ves problem obstoji v tem: Nova razmejitev bi se ne smela izvesti po historičnih načelih (v isto logiko bi se na pr. ne smela deliti Štajerska, Koroška), marveč na podlagi plemenskega stanja. Kako pa izvesti tako razmejitev, tega ne pove noben hrvatski federalist, ki stoji in pade z danes nevdržno historično Hrvatsko. To je slepa ulica, iz katere plemenski politiki ne morejo. To je voz, ki je vprežen spredaj in zadaj in ki ga ni mogoče pomakniti z mesta.

Edina rešitev je v unitarizmu. Plemenska in kulturna nasprotja med Srbi in Hrvati so smešno pretirana; krivi so jih predvsem in v glavnem plemenski hujskači. Kriva jih je tekma med Zagrebom in Beogradom, kriv boj dveh mladokapitalističnih skupin: hrvatske in srbske, boj med borzami — in pa politična nesposobnost odločilnih činiteljev. Vse te razlike in nasprotja, zgodovinska in domišljena, se dajo počasi odpraviti ali vsaj ublažiti, kakor se odpravljajo v krogu enega plemena (na pr. pri nas razlika med »Stajerci« in »Krajevci«). Mnogo važnejše je administrativno vprašanje: tu so se nedvomno godile velike napake, tukaj se je pokazala naša slabost. Vendar pa to ni plemensko vprašanje in se ne da rešiti s plemenskimi sredstvi, marveč je vprašanje dobrega parlamentarizma, dobre zakonodajne politike in zdrave eksekutive. Naivno je trditi, da so Hrvati bolj pacifistični in Srbi bolj »krviželjni«, da v prečasnih krajih ni korupcije in nesposobnih uradnikov itd. Poštenost je vprašanje posameznika, vprašanje človeka, ni pa vprašanje plemena! Srbi pač upravičeno vprašujejo: Kaj so pa dali Hrvati in Slovenci Srbom, koliko dobrih političnih vzgledov so jim pokazali pri delu v Beogradu?

Slovenci smo v tej rivalski borbi moč Srbi in Hrvati manj prizadeti. Dejstvo je, da se naše pokrajine razvijajo kot nikoli poprej. Imamo veliko več, kot smo imeli kdaj poprej — ne po čigavi milosti, temveč kot državljani lastne države.

Nihče resno ne misli na to, da bi »ubila« našo individualnost. Bilo je skrajno nesrečno, da se je dr. Korošec vmešal v srbsko-hrvatski spor in postavil nasproti Beogradu slovenski federalizem. Gotovo je, da Srbi ne bodo privolili v federalizem, ker je na plemeniti podlagi nemogoč, na historični pa za Srbe absolutno nesprejemljiv.

Demokratsko stranko kot nositeljico unitarizma čakajo še velike naloge. Gotovo je, da amputacije ne bo, ker je tudi resni Srbi nočejo in da se bo hrvatsko-slovenska separacija zadušila v lastni zagati. Plemenska politika je sedaj pač planteca, toda njen ogenj bo kmalu pogasjen — morda celo sam od sebe!

Politične vesti.

* Nadaljevanje opatijske konference v Rimu? Paritetna komisija bi se imela danes 5. tm. sestati v Opatiji. Zdi se pa, da se sestane šele po pravoslavni Veliki noči v sredo ali četrtek in sicer ne več v Opatiji, ampak v Rimu. Na to je pristala tudi naša vlada iz razloga, ker so bili italijanski delegati preveč pod vplivom reških italijancev. Italijani pa so tudi hoteli biti bližje vladi. Naš poslanik Antonijević, ki ima te dni podpisati preliminarne trgovske pogodbe med našo državo in Italijo, pride v nekaj dneh v Beograd in bo poročal vladi o spornih vprašanjih glede Raketa in Logateca. Med našo in italijansko razmejitveno komisijo v Sloveniji je namreč glede teh krajev nastal spor, ki ga imata rešiti obe vladi. Predsednik naše komisije polkovnik Daskalov je dospel 5. tm. v Beograd, da poroča merodajnim krogom v sporu. Po sporazumu z vlado in poslanikom Antonijevićem se vrne na svoje mesto.

* Nove volitve v angorsko skupščino? Iz Angore poročajo 4. tm. Iz poučenih krogov se doznavajo, da namerava vlada, če se ji ne bo posrečilo odgoditi novih volitev do podpisa mirovne pogodbe, razpustiti narodno skupščino. V tem slučaju bi se situacija na vzhodu zelo poostрила.

Dnevna kronika.

— Smrtna koša. Dne 4. tm. je umrl v Zidanem mostu višji revident juž. ž. g. Ivo Sternaša v najlepši moški dobi 41 let. Blag mu spomin!

— Zaščita poslov je nujno potrebna! Pod tem naslovom je prinesla zadnja »Volksstimme« dopis svojega najnovejšega sotrudnika, neke kuharice, v katerem iznaša intimne stvari svojih službo-dajalcev, češ da se gospod in gospa »Doktor« kopata v eni in isti vodi itd. Ne vemo, ali bo taka pisava pripomogla do izboljšanja res nesijajnega položaja poslovo. Nasprotno se bo zgodilo, da bo ta ali oni, ki mu služkinja ni neobhodno potrebna, raje izhajal brez nje, kakor pa

Narodno-obrambno delo.

* »Jugoslovenska Matica« v Mariboru. (Tajniško poročilo na obnem zboru dne 26. marca.)

Pregled delovanja podružnice »Jugoslov. Matice« v Mariboru v prvih treh letih njenega obstoja nam poda sledečo bilanco: V prvem letu mogočih razmah, v drugem doseže podružnica v svojih uspehih višek, za tretje leto pa moramo na žalost ugotoviti in priznati nazadovanje. Padlo je število članstva, zmanjšali so se dohodki, predvsem izredni, in društveno udejstvovanje na zunaj je zastalo za onim prejšnjim letom. Denarno nazadovanje je vzporedni pojav poslabšanja gmotnega položaja njenega članstva, ki je po večini iz vrst nameščencev »Mali in trpeči ljudje tvorijo kader naše podružnice,« tako je pravilno poudarjal tajnik v svojem poročilu na prvem obnem zboru, »pri njih je JM našla največ smisla za svoje vzvišene cilje.« Mnogo izmed njih nas je v minulem letu zapustilo, težke razmere so jih k temu prisilile. Nikomur nečemo delati očitkov. Uverjeni smo, da so ostali v srečo naši, njihov izstop ne pomeni preloma z Matice. Istotako smo uverjeni, da jih bomo zopet šteli med Matičarje, ko se razmere ublažijo.

Obratno bi se odboru lahko očitalo, da se je premalo udejstvoval, da ni skrbel za primerne prireditve, zbirke itd. Od-

se izpostavljala nevarnosti, da služkinja v »V. S.« razkrije njegove najintimnejše družinske odnose ter celo pove čitatelem, kaj je sobarica pri XY. našla v nočni posodi. Prepričani smo, da se da doseči izboljšanje gmotnega in socialnega položaja poslovo drugim primernejšim potomi, ki bodo rodili večji uspeh, kakor pa »Volksstimme« metode.

— Pred generalno stavko pri južni železnici. Med osebje južne železnice vlada radi zavlačevanja ureditve službenih prejemkov že dalje časa nerazpoloženje, ki bo, če se razmere v kratkem ne izboljšajo, doseglo kmalu svoj vrhunec. Zlasti so železničarji ogorčeni, ker jim je bila odvzeta stanarina, ki so jo po odloku prometnega ministra sprejeli državni železničarji že meseca decembra 1922. Ravnateljstvo južne železnice trdi, da ne more prejudicirati državni železnici ter čaka, da se tam prej uredi plače in drugi prejemki. Na drugi strani pa se zatrjuje, da južna železnica ne izplačuje vsega, kar pristojno glasom »pravilnik« državnim železničarjem. Kakor poroča zagrebški »Obzorje«, vlada med osebje južne železnice nevarno razpoloženje, ki bi znalo dovesti do generalne stavke na vseh progah in v vseh podjetjih južne železnice. Stavka bi lahko imela naravnost katastrofalne posledice, zlasti kar se tiče prehrane večjih mest in pasivnih pokrajin, h katerim spada kolikor toliko tudi Slovenija.

— Novo lekarno otvori g. Vladimir Tomič v Mariboru.

— Cesta št. IIj—Velka. Gradbena direkcija za Slovenijo razpisuje na 28. apr. 1923 ob 11. uri v uradnih prostorih direkcije v Ljubljani (Turjaški trg 1 I.) pismono ofertalno licitacijo za zgradbo ceste iz št. IIja do Velke. Gradbena svota je proračunana na 2.554.000 Din. Več glej »Uradni list« št. 31 od 30. marca.

— Nove tisočdinarske novčanice bo dala 11. tm. v promet Narodna banka. Izdelane so v Franciji. Na njih je izdelana glava Karadjordja. Na eni strani je slika naših največjih mest Beograda, Sarajeva, Ljubljane in Zagreba, v sredi med mesti pa je slika kmeta z voli, ki so vpreženi v plug.

— Odbor za prenos kosti Iv. Endlicherja je izdal nabiralne pole, potrjene od politične oblasti v Ljubljani, na katere bodo nabirali prijatelji velikega pokojnika prostovoljne prispevke, da prejelimo njegove posmrtno ostanke v osvobodeno domovino, katero je tako iskreno ljubil in tvegaj svoje mlado življenje za njo. Pole so podpisane od predsedn. E. Lovšina, I. blagajnika Leskovića, II. blagajnika Ante Gnidoveca in tajnika Kravosa. Poslali so pole znamenitim osebam, prijateljem pokojnika in njegovim somišljenikom. Ev. prispevke izven nabiralnih pol sprejema odbor na naslov: E. Lovšin, Miklošičeva cesta 15.

— Velikonočno streljanje je tudi drugod zahtevalo svoje žrtve. Tako sta

se na Veliko soboto ponesrečila pri streljanju posestnik Josip Rupe iz Kočevja in posestniški sin Franjo Volk iz Dolge vasi pri Liboldu. Prvemu je udaril smodnik v obraz, mu prebil črepinjo ter mu odtrgal desno roko, drugemu pa je smodnik ožgal ves obraz. Oba sta bila prepeljana v ljubljansko bolnico. Stanje Rupeja je smrtno nevarno. Neverjetno a nepobitno je dejstvo, da se pri nas na deželi dogajajo največje nesreče ravno ob cerkvenih praznikih, bodisi pri nesmiselnem streljanju ali pa vsled alkohola in pretepanja. Tu bi bilo hvaležno polje za naše kaplane in župnike, da bi primerno poučevali ljudstvo, kar bi jim bolj pristojalo, kakor pa politika, ki ne spada v cerkev.

— Avtomobilska nesreča pri Medvodah. Na velikonočno soboto se je pripetila pri Medvodah velika avtomobilska nesreča. Šoferja Josip Zupančič in Anton Jerina sta se odpeljala v družbi nekega stražnika in njegove žene v Kranj. Ponoči so v precej dobrem razpoloženju vračali nazaj v Ljubljano. Šofer Zupančič je vozil z vso naglico. Na serpentinah pri Medvodah je nenadoma počila cev in avtomobil se je zvrnil ter podkopal pod sabo vse potnike. Oba šoferja sta zadobila težke poškodbe ter sta ostala nezavestna, dočim sta po naključju ostala stražnik in njegova žena popolnoma nepoškodovana. Ponesrečena šoferja so prepeljali v ljubljansko bolnico.

— Ljubezniva žena. Ključavničar Ignac Hafner ima po poročilih ljubljanskih listov res preljubeznivo ženo. V soboto zvečer mu je ogrela posteljo na celo nov način. Polila je namreč posteljo in v njej tudi njega s kropom. Mož je zadobil opekline na nogah in po hrbtu ter se zdravi v bolnici, žena pa premišljuje v zaporu, ali bi za svojo novo iznajdbo prijavila patent ali ne.

— Velikonočno darilo italijanske vlade primorskim Slovincem. Gospodarji primorskih Slovincov in Hrvatov, Italijani, so voščili našim rojakom onstran mej velikonočne praznike s tem, da so pregnali zadnjo slovensko besedico iz cerkve, kjer se je ohranila še do zadnjega časa. Slovenske pevke so imele ves veliki teden pevske vaje, na Velikonočno nedeljo zjutraj pa so jim pred vhom v cerkev prepovedali slovensko petje. Ali tega italijanski klerikalci, ki so zvesti zavezniški fašistov in ki si jih tudi naši klerikalci stavijo za vzor, prav nič ne vidijo? Ali je mogoče v Italiji vera v slovenskem jeziku tudi v nevarnosti? V Italiji menda razume Bog samo italijansko!

— Za bodočnost Beograda. Beograjski občinski svet je odobril projekt za zgradbo Beograda. Po tem projektu bodo morale vse nove zgradbe odgovarjati vsem higijenskim in estetskim predpisom. Projekt je proračunan za dobo, ko bo dosegel Beograd 1 milijon prebivalcev. V projektu so predvideni tudi mostovi, ki

Rapalla. Ta prireditve je odkrila našo senčno plat, našo usodno lastnost. Neverjetno hitro smo pozabili na sramoto in krivico! Spomin na koroški plebiscit, na to narodno nesrečo in sramoto bi moral glodati v duši vsakega Slovenca. Naj bo krivda, kjer že in kakšna že, dejstvo pa je za nas strašno: Lastna kri proti nam! In Rapallo dan, ko nas je udaril Italijan, da smo se zbudili iz sanj o pravici in se zavedli grozne resnice, takrat smo v brezmejni bolesti prisegali: nikdar! Toda komaj po dveh letih žal že pri mnogih samo usta govore o krivici, sree se je že ohladilo. In koliko zlatih src, blagih duš, je po 10. okt. 1920 v Korotanu, po 12. nov. istega leta pa v Primorju nastopilo mučeniško pot na Golgoti!

Jugosloveni! Naš nacionalni ponos in čast zahtevata, da pohitimo vsi brez razlike tja, kamor nas ob obletnici koroškega plebiscita in Rapalla kliče Jugoslov. Matica. Naše duše morajo ob teh dneh zrevoltirati in razžareti v ljubavi in zvestobi, naše rane se morajo znova odpreti. Ne pustimo, da zaraste čez nje pozabljenje, ne pustimo, da nas zaspava misel: saj je vse zastoj. Ljubezen in volja ne poznata zaprek!

Pa tudi pieteta do vseh onih mučnikov tam preko, ki trpe samo zato, ker so naše krvi in našega jezika, zahteva od nas, da se jim ob teh dneh v duhu poklonimo.

S spominskim dnem se Maribor ni oddolžil. Za navadno prireditve bi bil

bodo vezali Beograd z Zemunom in Pančevim.

— Zanimiva pravda v Parizu. V Parizu je državni pravdnik obtožil na prijava društva zoper nespodobno vedenje na ulici dva »Music-Halla«, ker sta priredila ples nagih. Pri teh plesih so nastopile plesalke skoraj popolnoma gole. — Vsa javnost z zanimanjem pričakuje izid te pravde. V časopisu se je razvila o tem že živahna polemika. Gledališki list je celo razpisal natečaj, ali so taki plesi nedostojni ali ne. Mnogi odlični pisatelji in znanstveniki so izjavili, da se jim doslej še niti eden teh komadov ni zdel »razburljiv«. Državni pravdnik je seveda velik moralist in trdno vztraja na obtožbi.

— Ustreljen turški polkovnik. Polkovnik Osman-paša, vojaški guverner v Angori, ki je osumljen umora Šukri-bega, se je pri aretaciji zoperstavljal in je bil radi tega ustreljen.

— Največji sod na svetu je izdelala neka tvornica v Nemčiji. Sod je visok 6 in pol metra, v premeru ima 7 in pol metra, vanj gre 2500 hl. Dozdaj je bil največji sod na svetu znani stari sod v Heidelbergu, ki vsebuje 2217 hl.

— Protireligiozne svečanosti o priliki velikonočnih praznikov v Moskvi. Moskvska »Izvestija« prišaja načrt za protireligiozne svečanosti, ki se imajo vršiti o priliki pravoslavni velikonočnih praznikov v Sovjetski Rusiji. V prvi polovici marca, ko se je imela vršiti proslava Kopernika, so sovjetske oblasti odredile, da se morajo obdržati javne diskuzije, na katerih se naj na eni strani povdarja boj duhovništva proti učenjakom, na drugi strani pa nesoglasja in nasprotstva med znanostjo in svetim pismom. Na velikonočne praznike se morajo vršiti po vseh cerkvah predavanja o temi: Cerkev in delavski razred. — Tako postopajo komunisti v Rusiji, isti komunisti, s katerimi so se zvezali naši klerikalci, da so zaščtili vero, ki je v »nevarnosti«. Kaj bi neki rekli, če bi si pri nas kdo predznil pearediti v kaki cerkvi predavanje, ki bi bilo v protislovju samo s klerikalnim evangelijem o avtonomiji, ne da bi se pri tem dotaknil naukov sv. cerkve.

— Sejmski urad v Frankfurtu izdaja svoj posebni časopis v svrhu propagande za frankfurtski velesejem, ki bo od 15. do 21. aprila. Kot 10. zvezek teh publikacij je izšla brošura »Südslawien, Königreich der Serben, Kroaten und Slowenen«. Brošura je uredil zelo simpatično znani publicist Herman Wendel, ki je Jugoslavijo že večkrat prepotoval. Brošura vsebuje zanimive opise naših jugoslov. pisateljev o kmetijstvu in industriji Jugoslavije, o naših gospodarskih zvezah z Nemčijo itd. V naši velikonočni številki smo posneli podatke za spis naših zdraviliščih.

obisk dovoljen, za manifestacijo pa ni kakor ne. Dvorane Narodnega doma bi morale biti nabite, premajhne. Kako vzgojne so impozantne manifestacije: one dvigajo zavest, dramijo mladeža, utrjujejo zavedne. A naravnost porazne so ob takih prilikah polomije; kakor slana ležejo na srca. — Osobito mi Mariborčani bi se morali varovati neuspešnih nacionalnih prireditev, kajti premnogo jih je še med nami, ki nam jih iz sra žele.

Kot govorniki so nastopili pri manifestaciji gg. prof. Ribarič, prof. dr. Kotnik in prof. dr. Medved. Prva sta v iskrenih besedah orisala težki položaj naših rojakov v Primorju in na Koroškem, slednji pa je s svojim govorom naravnost fascinal poslušalec. K sklepu je koroška narodna delavka gđ. Kuplenova v toplih besedah navduševala navzočo na delo za brate onstran mej.

Pred javnostjo je stopila Matica z nabiralnikom na obrtni razstavi. V treh tednih se je nabralo 550 D. Na odkupnini od novoletnih voščil je prejela Matica 1140 D.

Dramski odsek podružnice je v minulem letu priredil predstave v Slivnici, št. Ilju in v Dravogradu. Upoštevajoč velike težave, s katerimi se bori dram. odsek, moramo biti članom odseka posebno hvaležni, da s toliko požrtvovalnostjo širi propagando za Matico na selih.

Tudi v prošlem letu je podružnica nudila svojo pomoč beguncem v opci-

Mariborske vesti.

Maribor, 5. aprila 1923.

Študijska knjižnica v Mariboru.

Skraini čas je že bil, da so »merodajni krog« uvideli potrebo študijske knjižnice in da je imenovan subvencioniran knjižničar. Treba pa bo še knjižnico ne le urediti, nego tudi izpolniti. Tozadevno nekoliko migljajev!

Na naših mariborskih srednjih šolah obstoje popolnoma lepe učiteljske knjižnice. Kakor Avstrije nimamo v dobrem spominu, tako je vendar treba priznati, da se je za te knjižnice skrbelo nekada bolj nego sedaj. In tako so se nabrali po teh knjižnicah res prave zakladi, ki pa leže sedaj nedvigljeni, ker so takorekoč nedostopni in ker tudi ni znano, kaj pravzaprav vse v Mariboru imamo. Ko bo tedaj novi g. knjižničar nastopil svoje mesto, naj izposluje naredbo, da se naše srednješolske učiteljske knjižnice, ki so nekaj državna, nekaj mestna last, spojuje s študijsko knjižnico ter ji prepuste svoje knjige. Enako tudi knjižnice osnovnih oziroma meščanskih šol. Po šolah naj ostanejo le one knjige, ki so za »ročno knjižnico« neobhodno potrebne.

Če se to zgodi, bo treba seveda obširne prenumeracije. Naj se izbere najprimernejši sistem numeracije. Novemu gosp. knjižničarju morda vsa znanstvena polja ne bodo enako dobro znana; naj si blagovolji — brez napačne sramežljivosti — že treba, pritegniti strokovnjake na pomoč.

Ko bo ureditev knjižnice gotova, bi bilo priporočljivo, tiskati seznam knjig v večjem številu izvodov vsaj litografično.

Konečno še mi bodi dovoljena opomba o g. knjižničarju. Kakor je bil vesten častnik tako sem prepričan, da bo vesten knjižničar! Želel pa bi, naj bi se v časniških poročilih opuščala neokusnost, da se namreč govori o njem kot o znanem, znamenitem pisatelju na slavističnem polju. Tozadevno spominjam le na kritičko univ. prof. dr. Mat. Murka o Žunkovčevi knjigi »Die Slaven, ein Urvolk Europas« v I. letniku »Vede«, str. 266 (Gorica 1911). Toliko v ravnanje.

V ostalem ne želi morda kmalu kdo študijski knjižnici tako kakor jaz mnogo uspeha in živahno procvitanje!

Dr. M. K—č.

—□—
m Svoji k svojim! Dr. Reisman je v vel. številki Orjune opozoril na nacionalno razmerje pri naših trgovcih in obrtnikih. Čudno je samo, da ni preje nihče tega storil, ko vendar vsi prav dobro znamo, da ti krogi odločujejo o narodnem značaju mesta. Nemcev in nemščurjev je veliko več kot naših, oni so na lepih in obljubljenih krajih, pri tem ko naši v temnih luknjah, stranskih ulicah in v malo obljubljenih cestah čakajo na boljše čase. Poglejmo samo naše brivce.

skih zadevah. Sestavila je nad 80 opcijskih prošelj in izstavila potrebna potrdila. Posredovala je v 12 slučajih za dijaške podpore (primorskim in koroškim dijakom). V enem slučaju je posredovala za službo brezposelni begunki.

V minulem letu je podružnica preuredila svoje notranje poslovanje v smislu navodil pokrajinskega odbora.

Od ustanovitve pa do danes se je vpišalo 2757 članov, rednih in podpornih. Preglednica po stanovih nam daje sliko zibanja članstva v prvih treh letih, to je 1920, 1921, 1922:

Posestniki, kmetje: 17, 49, 42; trgovci: 87, 100, 96; obrtniki: 40, 123, 105; zasebniki: 49, 92, 83; vojaštvo: 282, 146, 34; duhovniki: 26, 23, 20; državni uradniki: 206, 221, 133; nižji državni uslužbeni: 273, 450, 290; učitelji in profesorji: 144, 215, 172; železničarji: 89, 163, 82; zasebni uradniki: 41, 117, 146; dijaštvo: 72, 29, 14; razni stanoviti 54, 113, 89; društva: 3, 3, 1. Skupno število članov v navedenih letih: 1333, 1844, 1307.

Pobiranje članarine se je vršilo deloma po poverjenikih, deloma po našem nabiralcu, deloma pa so jo člani plačevali osebno. Poverjenikom, ki so domala vsi vestno vršili prevzeto delo, izreka podružnica tem potom pristržno zahvalo. Posebno omenjamo naše zunanje poverjenike in sicer za Pekre in Limbuš g. nadučitelja Pajtlerja, za Radvanje g. nadučitelja Knafliča, za Studence g. učitelja Živka, za Polskavo g. nadučitelja

Najboljše prostore po celem mestu imajo Nemci. Gospodinja in Slovenska ulica je njihova, obljubljeni del Aleksandrove imajo Nemci, prazen in maloobiskan pa je rezerviran za Slovence Pirc in Novak in to gre tako naprej. Opozorjen na to dejstvo sem pogledal skoraj po vseh brivnicah po mestu. In kaj sem našel? Prvič, da se isto delo in ceneje opravlja pri Slovencih, čeravno bi se morali držati vsi tarifov, drugič, da hodijo naši veljaki iz gole komodnosti k nemškim frizerjem. Treba je pogledati po njihovih vizitkah zraven ogledala, in človek najde »narodnjake«, ki se po gostilnah kar cedijo narodnjastva. Seve pri glašku vinca rujnega... življenje je vse kaj drugega. Brez praktičnega predloga bi ta dopis bil udarec po vodi. Zato predlagam: geslo »svoji k svojim« najlažje izvajamo moški pri brivcih. Ko smo izvedli to, si vzamemo na muho peke, gostilne, trgovce za špecerijo, čevljarje, krojače, fotografe, mesarje, manufakturne trgovce. Navadno oskrbuje vse nakupovanje žena, treba je torej, da se zaveda ona svojih narodnih dolžnosti; če je že mož nezanesljiva šlepa, narodna ničla in neznačajnež, ki govori drugače nego dela, naj pa vodi žena boj, ki bi ga moral izvajevati mož. Govori z deco na ulici slovenski jezik in ne pošilja kakor n. pr. gospa K...jeva, nemške pestunje z otroci na cesto. Naravnost mučno je poslušati to nemško klepetanje. Čim prej in čim bolj bodo otroci na ulici in med seboj govorili slovensko, tem prej bomo smeli trditi, da je Maribor res naše mesto. Nemci ne prihajajo nikdar na naše prireditve, čemu hodimo mi k nemškim? Zakaj jih priporočajo slovenski listi? Če bojkotirajo oni nas, zakaj jim hočemo nadležni biti mi? Svoji k svojim, naši k našim! Kdo so naši, pa zveš v Mariborskem koledarju l. 1923.

m Na srce našim bankam. Sprejeli smo: Pred nedavnim časom se je ustanovila v Mariboru »Splošna stavbena družba«, pri kateri so med drugimi posebno močno zainteresirane tudi nekatere banke. Precej kapitala pa so vanjo vrgli najbrž tudi Nemci; videti je namreč, da se jim je posrečilo, da so celi družbi vtisnili popolnoma nemški značaj. Razen našega denarja torej danes ni nobenega Slovence v družbi. Uradniki so Nemci, zato je tudi nemščina uradni jezik. V nacionalno prežetih razmerah, v kakršnih živimo danes, se nam šovinistično postopanje od strani Nemcev ne zdi prav nič čudno, nasprotno, to je sistem, ki ga izvajajo z obupno doslednostjo; kar pa je potrebno javne graje, je nacionalno držanje denarnih zavodov. Četudi imajo tujerodci veliko vpliva v nekaterih naših bankah, na to pa bi se vendar moralo ozirati, da se jih ne internacionalizira ali bolje rečeno germanizira. To je narodna dolžnost, zapoved, ki jo odgovornim faktorjem nalaga narod. Prav posebno se nam zdi potrebno, da v tem oziru opozorimo na

Koprivo, za Hoče g. nadučitelja Vanhnička, za Slov. Bistrico pa g. nadučitelja Karbaša. Slednji je z izredno marljivostjo nabiral člane. Bistrica šteje 74 rednih članov. — Prosim vse poverjenike, da nam ostanejo i v bodoče zvesti sodelavci.

Pri poverjenikih smo doživeli zanimivo izkušnjo, da so mladi omagali oziroma se naveličali, starejši pa vztrajajo.

Pri pobiranju članarine so se tu pa tam slišali očitki: Plačujemo, pa ne vemo, kam gre denar! Dovolili bi si tu opozoriti na Matična pravila oziroma vabimo vse, da posejajo obne zbere. Drugim pa, ki godrnjajo, da nimajo kot člani nikakih koristi, pa izražamo svoje obžalovanje, ako jim ni zavest, da so s članarino položili majhen dar na oltar neodrešene domovine, že zadostno plačilo.

V društvenem gospodarstvu je bilo potrebno zmanjšanje upravnih stroškov. Že v organizaciji Matice je utemeljeno, da potrosijo podružnice čim manj, a tem več odrinejo centrali. Povprečno so znašali do sedaj skupni stroški 45% skupnih dohodkov. Od meseca novembra opravljajo društveni funkcionarji pisarniške posle sami; s tem so se zmanjšali redni izdatki za pisarno na 8% istošanih dohodkov. Tako bo mogoče, četudi pri manjših dohodkih, vendar več odriniti centrali.

Iz podrobnega dela bi omenili, da je podružnica nabrala med mariborskimi trgovci in obrtniki 11 inšervatov za ma-

Anglo-in Jadransko banko, tudi Centralna ni daleč ob strani, kajti le oni sprejemate uradnike v službo, ki govore po mestu samo nemško in s tem namenoma skrbje za njega nemško barvo. — Treba je toraj skrbeti za to, da naše (?) banke ne izpodrivajo več naših mož od kruha, ampak, da se tudi one začnejo zavedati, da ni več Mišel trumpf v Mariboru, temveč Janez, ki bo tudi to dokazal.

m Jugoslovenke, Mariborčanke! Ne pozabite, da se vrši danes v četrtek zvečer ob 20. uri v veliki sobi restavracije »Maribor« sestanek, katerega sklicuje Organizacija Jugoslovenskih Nacionalistov v svrhu osnovanja ženske sekcije. Brez sodelovanja žene ni mogoče ustvariti narodnega edinstva, ni mogoče vzgojiti svestne generacije bodočih Jugoslovenov in Jugoslovenk. Zato pridite vse, ki vam je pri srcu lepša bodočnost našega naroda, na nocojšnji sestanek. — Manjkati ne sme nobena res narodna gospa ali gospodična. Za članice Or. Ju. Na. je sestanek obvezen.

m Koncert Sowileki je radi nepredvidenih ovir preložen od 6. na 14. april.

m Za revnega visokošolca smo nadalje sprejeli: neimenovan 6290 aK., neimenovan 10 Din., Iva P. 1220 aK., neimenovan 100 aK., neimenovan 800 aK. — Za ubogi vdovi je poslal neimenovan klubase.

m Občni zbor za število porodnišnice v Mariboru se vrši v četrtek dne 5. tm. ob 20. (8.) uri v magistratni posvetovalnici. Opozorjamo ponovno vse člane in prijatelje društva.

m Pazite na kokoši! Kljub prepovedi se vedno opaža kokoši na cesti in to ne samo v samotnih ulicah, tudi po najprometnejših cestah. Včeraj je neznan avtomobilist povozil na Koroški cesti kar dve kokoši, ki sta se »pasli« na ulici. Seveda se pozneje govori o vseh mogočih tatvinah in sumničih čisto nedolžnih ljudi, kokoši pa ali se zatečejo kam drugam ali pa »izginejo« pod kolesi kakega avtomobila.

m V petek 6. tm. v Grajski kleti koncert polnoštevne železničarske godbe »Drava«. Začetek ob pol 20. uri. Brez vstopnine.

m Mestni kino. »Dete Karnevala«, prekrasna drama v 5. dejanjih, se predvaja v sredo in četrtek.

Narodno gledališče

Repertoire:

Četrtek, 5. aprila Velika noč. O (kuponi).

Petek, 6. aprila ob 15. uri Kovarstvo in ljubezen, izv. Dijaška predstava.

Sobota, 7. aprila Traviata, izv. Gostovanje g. Zdenka Knitla, člana zagrebške opere (tenor) in g. Balabana, člana ljubljanske opere (bariton).

Nedelja, 8. aprila »Pri treh mladenkah«, izv. Gostovanje g. Sovilskega, člana ljubljanske opere.

tični »Gospodinjki koledar«, kar je vrglo 1100 D; razpečalo se je krog 200 »Gosp. koledarjev«, razprodalo v komisiji več stotin matičnih razglednic in kolkov. Inventar podružnice se je pomnožil za 25 stolov, ki nam jih je prepustila tvrdka »Drava« za 750 D. Za to naklonjenost ji izreka podružnica iskreno zahvalo.

Izmed mož, ki se dosledno spominjajo Matice, imenovati moramo pisarniškega ravnatelja g. Jos. Kraševca, ki pri vsaki porotni obravnavi pobira prostovoljno vstopnino v porotno dvorano, kar vrže Matice lepe zneske, nadalje g. Filipa Ganterja, plačilnega natakarja v kavarni Beograd, ki je iz lastnega nagiba uvel računske listke za Matico.

Zahvalo smo dolžni tudi šolski mladini, ki je neumorno zbirala za Matico znamke, dalje cenj. učitelstvu, ki je te zbirke vodilo. Istotako lepa hvala dijakom, ki so nabrane znamke urejevali. Prosim vse, da to delo i nadaljujejo.

Izrekamo zahvalo uredništvu »Tabora« in »Straže«, ki sta radevoljno priobčevali naše objave in poročila. Iskrena hvala upravi »Tabora« za brezplačno pošiljanje lista.

Iz članskega pregleda je razvidno, da družbi Matica razne stanove in ljudi različnih naziranj. Matica stoji nad stanovni nad strankami, ona je naša najvišja splošno-nacionalna institucija; v njej se lahko udeležujejo vsi Jugoslovenci, ki so dobre volje.

Dijska predstava. V petek, 6. aprila ob 15. uri se vrši četrta dijska predstava ob znatno znižanih cenah. Vprizori se Schillerjeva meščanska tragedija »Kovarstvo in ljubezen«. Ta klasična drama je izmed vseh njegovih dram eno najpriljubljenejših repertoarnih del. Zlasti pa bo dobrodošla srednješolcem ta drama, ki je klasična primera za tehnični ustroj drame.

Gostovanje v narod. gledališču. Sobota, 7. in nedeljo 8. aprila, se vrše v tuk. gled. zanimiva gostovanja, o katerih bomo jutri poročali.

Kultura in umetnost

x Čebular, Knjigovodstvo za dvorazredne trgovske šole. Ta knjiga, ki jo je izdala kr. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani, je pisana jako priprosto in razumljivo in je prva knjiga za pouk na dvorazrednih in nadaljevalnih trgovskih šolah, ter se mora radi svoje preglednosti in priprostosti ter praktične porabljenosti priporočati zlasti praktičnim trgovcem in samoukom; knjiga obsega tako enostavno kakor dvostavno knjigovodstvo, zaključek trgovskih knjig, poslovanje trgovine na drobno, nauk o trgovskih družbah, knjigovodstvo o komisijskih kupcih, podjetjih, zlasti tudi poslovanje pri špedicijah in bankah in manj potrebnejše iz meničnega pouka. Knjiga razjasnjuje v bistvenem tudi ameriško knjigovodstvo in podaja jako poučljiv zgled ameriškega žurnala. Ta knjiga je kakor svoj čas izdano Podkrajškovo Knjigovodstvo za lesne obrtnike, ki je izšlo v isti kr. zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani, izpolnilo jako občutljivo vrzel naše strokovne literature in bo to knjiga, brez katere ne bo mogel izhajati noben knjigovodja, noben manjši trgovec in noben trgovski nastavljenec.

x Podkrajšek, Obrtno in trgovsko spise. Ta znana izvrstna knjiga izhaja pri kr. zalogi šolskih knjig in učil v novi predelani izdaji v dveh delih. Prvi del, ki obsega spise za svobodne, rokodelske in trgovske obrti, je ravno kar izšel. Ta knjiga nam na 344 straneh tudi vse, kar tozadevno potrebuje obrtnik in manjši trgovec; poslovno dopisovanje, najnovejša določila po poštnih, denarnih in tovarnih pošiljkah, listine in različne vloge do oblasti itd. in bo, kakor dosedanja manjša izdaja neobhodni pripomoček vsakega obrtnika in trgovca. Drugi del izide do srede aprila in bo obsegal Spise za koncesionirane obrti in bo istotako vseboval vse, kar je glede dopisovanja potrebno vedeti imeteljem koncesioniranih obrtov.

Sport.

: SSK Maribor : ČSK (Čakovci) 1:0 (0:3). V nedeljo je otvoril »Maribor« tekmo proti ČSK svojo pomladansko sezono. Nastopil je — izvzemši Schella — v lanskim postavi. Napetih momentov je imela igra malo, tempo je bil počasen in zlasti »Maribor« je kazal na lgro nerazumljivo malo animo. »Maribor«, ki je nastopil brez vsakega treninga, je igral brez kombinacije in skupne igre. Napadalna vrsta je bila brez energije, obramba nekoliko boljše. (Staubert) — ČSK je postavil fizično močno, že trenirano moštvo. Igral je v tej sezoni že več tekem, (tako pretečeno nedeljo proti Varaždinu) in mu tako ni bilo težko zmagati nad popolnoma netrainiranim nasprotnikom. Vrine ČSK so gibčnost, vztrajnost in predvsem dobro igranje v obrambe. Koti 2:5 za goste. Sodnik g. Nemeš, ki je še precej nesiguren; ni imel ob fair moštvi in disciplinirani maloštevilni publiki težkega stališča.

: Nogometna tekma med reprezentanco mesta Maribor: reprezentanci mesta Celje se vrši v nedeljo dne 8. aprila t. l. ob 15. (3.) uri popoldne v Ljudskem vrtu v Mariboru. Obe moštvi bodele sestavljeni izmed najboljših igralcev obeh mest in bo sigurno nudila tekma jako lepo igro, na kar že danes opozarjamo cenjeno občinstvo.

Obiskujte

mestni muzej

v Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10.—12. ure. Vstopnina 1 dinar.

Objave.

Vsem društvom naznanjamo, da bomo objavljali razne društvene vesti odslej samo v rubriki »Objave« in sicer proti plačilu gotove takse. Za notico do 30 besed se plača 3 D, za vsakih nadaljnjih 5 besed 1 D več. Vse druge vesti (izguba predmetov itd.) stanejo do 30 besed 5 D, vsakih nadaljnjih 5 besed 1 D več. Objave treba plačati vnaprej v upravi »Tabora«, Jurčičeva ul. 4 (pritličje).

§ Cercle français. Redni letni občni zbor francoskega krožka v Mariboru se bo vršil 17. aprila ob pol sedmih zvečer v drugem nadstropju moškega učiteljskega. Na dnevnem redu je poročilo odbora in volitev polovice odhormikov. Odbor prosi vse, ki se zanimajo za to društvo, posebno pa stare člane, da vplačajo članarino za novo poslovno leto, ki se je začelo s prvim marcem 1923. Članarina se sprejema vsako sredo od 17. do 19. ure v društveni čitalnici — gimnazija, pritličje na levo — in pred občinim zborom v moškem učiteljskem.

§ Kovinarska obrtna zadruga v Mariboru ima svoj redni glavni zadržni zbor dne 7. aprila 1923 ob 18. uri v Mariboru, v dvorani hotela Halbwidl v Jurčičevi ulici št. 7. Dnevni red se je objavil v osebnih vabilih. Glasovalno pravico imajo samo navzoči zadržniki. Pooblaščenici niso dopustni.

§ Slov. lovsko društvo, podr. v Mariboru poroča, da so članski znaki dospeli ter se člani, kateri si jih še niso nabavili, opozarjajo, da so jim isti pri društvem blagajniku St. Kendi (Narodni dom) proti plačilu za kom 10 D na razpolago.

Gospodarstvo.

§ Kot obmejne postaje za potniški in tovorni promet so določene sledeče železniške postaje na državnih železnicah: za promet z Grčijo: Gjevrgjelija, z Bolga-

rijo Caribrod, z Rumunijo Zombolija, z Italijo Kranjska gora, Boh. Bistrica, z Madžarsko Orosamos, Horgoš, Subotica, Brnjevac, Monošter, Gyenkenyes; na južni železnici: za promet z Avstrijo Maribor, Prevalje, z Italijo Rakek, z Madžarsko Kotoriba, Barcs. Prehodne postaje na južni železnici so sledeče: Sušak, Zagreb, Čakovce, Ljubljana, Zaprrešič.

§ Italijansko-slovensko-madžarska trgovska zbornica na Reki. Pred par dnevi je sklical inštitut za povzdigo mednarodnih gospodarskih odnošajev gospodarsko konferenco, na kateri bi imeli sodelovati zastopniki najvažnejših gospodarskih organizacij Jugoslavije, Avstrije, Češkoslovaške in Italije. Konferenca se bo vršila takoj potem, ko bodo prijavili pozvani zastopniki svojo udeležbo, ter bo predvsem razpravljala o ustanovitvi jugoslovensko-italijanske-madžarske trgovske zbornice na Reki. Vršila se bo tudi razprava o vseh važnejših gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo predvsem svobodne reške državnice, kakor vprašanje carin, prometnih tarif in drugo. Predvsem pa bo naloga te zbornice, da nadzira in zastopa interese, produkcijsko sposobnost in trgovino onih držav, ki se poslužujejo reške luke. Jugoslovenske in češkoslovaške gospodarske organizacije so že prijavile svojo udeležbo na konferenci.

§ Carine za izvoz moka je ekonomsko-finančni odbor znižal in sicer za pšenično moko od 110 na 60 D, za ostale moka na 40 D.

§ Izvoz efektov iz Jugoslavije je dovoljen samo na podlagi dovoljenja generalnega inšpektorata ministrstva financ. Izvoz efektov se dovoljuje samo tedaj, če se uvozi protivrednost v devizah in valutah. Dovoljenje je potrebno tudi za izvoz inozemskih efektov.

§ Na račun reparacij od Nemčije smo dobili minuli teden 186 novih tovornih vozov in 43 brzovoznih lokomotiv. Prevzela jih je žel. drezekcija v Beogradu. Pred kratkom smo dobili na isti račun tudi večjo množino sanitetskega materijala.

Mala oznanila

Išče se za Beograd izvrstna kuharica za meščansko kuhinjo. Mesečna plača 1200 K. Predstaviti se je najdalje do 7. aprila dnevno od 10. do 12. predpoldne in od 14. do 18. popoldne v hotelu Halbwidl, soba št. 5. 664

Knjigovodstvo, tesnopisje. Posamezni pouk. Kovač, Maribor, Krekova ulica št. 6 651 8-4

Pes, velje pasme, 4 mesece star, za 3000 K na prodaj. Naslov v upravi. 667

Fin. črn, malo rabljen Ehrbar-glasovir se prodaja za 46 000 dinarjev. Ogleda se vsak dan od 14. do 18. ure v Mariboru. Gosposka ulica 46, pritličje. 662 2-1

Pohištvo iz trdega lesa, v jako dobrem stanu, se za 20.000 kron prodaja. Ogleda se lahko pri trdki Schenker & Co., Maribor. Naslov lastnika pove uprava. 665

Aparat za valjenje, sistema Hölz Frankfurt, s pritkl., prodam za 250 D. Ant. Prelesnik, Sv. Lenart v Sl. ger. 663

Šivalni stroj, dobro ohranjen, se kupi. Naslov pove uprava »Tabora«. 661

Mleko se dobi vsak dan od 8. ure zjutraj v mlekarini Ivan Golob v Slovenski ulici št. 16. 671 2-1

Perilo po najugodnejši ceni prodaja samo B. Veselinović in drug. Maribor, Gosposka ul. 26. 458 15-14

URE, žepne in stenske, popravlja najsolidnejše tvrdka R. BIZJAK, urar, Gosposka ul. št. 16, Maribor. 591 15-8

Conjenim gostom

naznanjam, da ostane za časa previdave brivski salon Mareš (za dame in gospode) odprt. — Vhod iz Gosposke ulice št. 27 in Barvarske ulice št. 6. 670

Novo došlo!

Za gospode: Za dame:

Novosti v angleškem Najrazličnejše modno in češkem suknu za blago. Najnovejša za pomlad in leto. pomladansko sezono.

V zalogi:

Mousseline, gabardene, flauže, couverteate v vseh barvah.

Na ogled ujudno vabi

668 2-1

Josip Karničnik, Gosposka ulica.

Vse vrste perila za gospode in dame, kakor

srtaice, hlače, pyjame, opreme za nove, otroško perilo, kombinacije itd. Izdeluje po najnižjih dnevnih cenah

Ljudmila Jackner

MARIBOR. Koroška cesta št. 31.

Širite povsod naš list!

V petek 6. Operni večer v Veliki kavarni. V petek 6.

Začetek ob 20¹/₂. — Vstop prost.

Mihel Zevaco:

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Poslovenša Rosandra. (Dalje.) (63)

»Kaj me briga ceremonijelnost,« — je malomarno zamahnil Ludvik XV. in se vsedel zraven nje. — »Tu nisem ne kralj, ne veličanstvo, — tu sem le plemič, ki vam želi povedati, kako je srečen, da lahko govori z vami, — potem ko je to že toliko časa želel.«

»Ali je mogoče!« — je vzkliknila Ivana v pristni, nepokvarjeni radosti svoje duše. — »Želeli ste, spoznati me!«

»Častna beseda! Od tedaj, ko sem vas zagledal na goljavi pri Romitoriju, sem zaljubljen, kakor kak študent. — In Bog mi odpusti, začel sem delati celo verz, kar me gotovo osmeši v vaših očeh!«

»Oh sire, — oh kralj!« — Ivana je izrekla te besede s srčnim prepričanjem, — z notranjim uporom, za njo, — pred njo po njenem razumevanju — se kraljevsko veličanstvo sploh ni moglo osmešiti.

Ludvik XV. je skomignil z ramami, a to skoro nevidno, — nekako le v mislih, kakor je to v mislih govoril.

»In zopet: sire, in zopet kralj. Meni se gre sedaj pač za kaj drugega!«

Ivana ni opazila ničesar, — kot da je zaslepljena. — Njene najskrivnejše sanje, — to, kar si ni upala nikoli niti pomisliti, to se torej uresničuje, — in to brez vsake sile, brez vsakega napora.

»Ali je bil res francoski kralj, ona razvišena oseba, — ki je sedel zraven nje? — Ki ji je govoril ljubeznjivim glasom? Govoril od ljubezni!«

Lahen usmev zamaknjene sreče se je pojavil na lepem obrazu.

In niti ni mislila, da bi zatajevala svojo srečo, skrivala svoj radost. — Bila je še bolj lepa v žaru svojih občutkov.

Globoka duša pesnika, umetnika ali

tudi res pravega zaljubljenca bi bil umel in občudoval nežnost in vdanost one strastne ljubezni, katero je izdajala vsaka kretnja.

Ali žal, — Ludvik XV. ni bil drugega, kot pravi razuzdaneec, — on v vsem skupaj ni opazil ničesar drugega, kot ljubezen kratke dobe, katera ga bo zabavala teden dni, a potem bo že zopet iskal nove zabave. — Ni si mislil, da bi krasna mladenka zamogla nekdanj obvladati ga. A ljubezen je včasih res mogočna in odkritosrčna ljubezenska strast pač ima magnetno silo, ki premaga in očara ljubljence.

Čeprav hladen in brezbrizen, je Ludvik XV. ganilo njeno čustvo in že to samo ganilo, če bi ga bila Ivana opazila, bi jo lahko navdahnilo s ponosom, če bi bila poznala kraljevo brezčutnost!

Ali — ne samo, da ni imela moči in volje razmotrivati kraljeve občutke, ni revala mladenka zamogla niti opazovati, kaj se godi v njeni duši.

Kot oni mali ptički, ki so bili predolgo v tesni kletki, v temni sobi, — a se jih potem spusti v jasni svetli solnčni dan, — tako je bila oslepljena njena duša, da ni ničesar videla, ničesar razločila. — Ptička trepeti in ne ve, kam bi se skrila pred zlato svetilko, ki mu blišči v mala očesca, — radost zadobljene prostosti ga prevzame a ne upa si niti pregledati nezmernosti narave.

Tudi Ivanino srce je čutilo, da se giblje prosto v neznanih višinah z jednim edinim čustvom omame: vsled prevelike sreče.

Ludvik je morda pričel umevati, kaj se godi v oni čisti duši, — kajti njegov prisiljen nasmešek je izginil in njegov pogled je postal resen.

Nagnil je svojo glavo proti očarujoči zaljubljenki, ki se mu je ponujala s svojo ljubeznijo za prvi poljub.

»Da, odkar sem vas zagledal, — mična in dražestna prikazen, — odkar sem zaslišal mili glas, ki je zaprosil prostost za preganjanega jelena, od tistega dne

sem mislil le na vas. — Želel sem si vas zopet videti, — in videl sem vas. — Imel sem na srečo toliko za povedati vam, ali ne upam si!...«

Sklonila je glavico, — iz oči sta se ji utrnili dve solzi, — kakor dve krasni perli sta se zalesketali na trepalnicah in pričali o njeni sreči.

Kralj je skoro pokleknil pred njo, in v onem prisiljenem umetničnem slogu tedanjega časa, kateri se mu je zdel najbolj pripraven, da osupne in deluje na Ivanino srce, je zašepetal:

»Vi vladate že v kraljevem srcu in kadar si le poželite, zavladate tudi na dvoru.«

A te besede so vse drugače vplivale na Ivanko, kakor si je bil pričakoval kralj. — Izvila mu je roki.

»Sire,« — je zašepetala, — »jaz si ne morem želeli, da bi prišla na dvor, kajti to bi bilo...«

»To bi bilo le, da zmagate, jo je prekinil kralj. — To bi bilo zato, da postane dražestna vladarica ljubeznjive, elegantne, najvišje družbe, — občudovani oboževani bi bili in zavidalo bi vas vse. Ali nočem vas s temi žaliti, gospa, jaz hočem le izvršiti vaše želje, biti vam vdan. — Bodite usmiljeni, govorite i vi z menoj, kakor vam govorim jaz z odkritim srecem. — In moram vam to prav izreči? Niste li še uganili? — Moram izraziti ono besedo, ki me stori vašega sužnja? — Da, — jaz, — jaz vas ljubim!«

Ivana je zatisnila oči prevzeta.

Ludvik pa jo je objel z roko okoli pasa in ponovil:

»Jaz vas ljubim, — in vi? — Govorite, govorite! — Recite mi, ali naj živim, ali moram umreti!«

Evo, zopetna fraza, ki je neobhodno bila del izjav tedanjih lahkoživcev.

Beseda »umreti« je vplivala na Ivanko s posebno močjo. — Pobludela je in naslonila glavo na Ludvikovo ramo, — medtem ko so ji sladke solze padale iz zaprtih oči ter lajšala njeno neznosno srečo.

»Oh, — vi moj kralj! — Če vam zadostuje moja ljubezen, da vas ubrami smrti, — živite tedaj, kajti Bog sam mi je priča, da vas neizmerno ljubim! — Od kdaj? — Tega ne znam. — Zdi se mi, da sem vas vedno ljubila. — Da bi vi mogli vedeti, kako sem jokala, ko ste bili bolni, ko je jokal cel Pariz. — Kako vroče sem molila v cerkvi na kolenih! — Ne morem vam povedati vseh svojih občutkov, — vse kar mislim, čutim, nimam dovolj besed, da bi vam to izrazila. — Vi ste kralj od moje duše, vladar mojega srca, odkar utripa moje srce. — Ko sem šla na ono goljavo, kjer ste me videli, — sem poslušala glas lovskega roga vaših lovecev. — Upala sem mnogokrat, da pridete, da vas vidim. — Želela sem si biti srna, katero ste lovili! — Sanjara sem blazne sanje, — mislila sem si, da niste francoski kralj, in da nekoč, ko se srečava, me vzamete na svoje roke in tam v oni goljavi bi si bila sezidala samotno hišo najine ljubezni, kjer bi daleč od celega sveta živela najino ljubezensko srečo.«

»Draga, draga duša,« — je vzkliknil Ludvik, ganjen v dno svoje duše, — »hočem, da se uresniči vaša želja. — Hočem sezidati vam tamkaj palačo, ki bo vredna vaše lepote!«

»Ne, ne palače, sire! — Sire, odpustite mi, ali jaz vas ljubim zaveljo vas samega, — le vas ljubim, — vse drugo me ne mika. — Veselice, slava, oblast, moč, gočnost, ali ima to kako važnost pri ljubezni? — Ali ne zgine vse to pred ljubeznijo?«

»Ljubezen! — Ali bodem slednjič spoznal pravo ljubezen?«

Ludvik bled, ves zmeden je privil tesneje k sebi Ivano. — Naslanjala sta se jeden na drugega. — Sedaj si je upala dvigniti pogled in njene oči so zrle v solnce. — Zdrznila sta se, — njiu ustnice so se nagibale, so se bližale, — dotaknile, — zedinile! —

(Dalje prih.)